

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

Насоки относно упражняването на свободното движение на работници по време на епидемичния взрив от COVID-19

(2020/C 102 I/03)

Кризата с Covid-19 доведе до въвеждането на безпрецедентни мерки във всички държави — членки на ЕС, включително до въвеждането отново на проверки по вътрешните им граници.

В *Насоките за мерки за управление на границите с цел опазване на здравето и гарантиране на наличността на стоки и основни услуги* ⁽¹⁾ са определени принципите за интегриран подход към ефективното управление на границите с цел да се опази общественото здраве, като същевременно се съхрани целостта на вътрешния пазар. Съгласно точка 23 от тези насоки държавите членки следва да разрешават и улесняват преминаването на погранични работници, и по-специално, но не само, на работещите в областта на здравеопазването и сектора на храните, както и на предоставящите други основни услуги (например полагане на грижи за деца, грижи за възрастни хора, служители от критично значение за предоставянето на комунални услуги), за да се гарантира непрекъснатата професионална дейност.

Макар че ограниченията на правото на свободно движение на работниците могат да бъдат обосновани от съображения, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, те трябва да са необходими и пропорционални и да се основават на обективни и недискриминационни критерии.

Пограничните работници, командированите работници ⁽²⁾ и сезонните работници живеят в една държава, но работят в друга. Много от тях са от критично значение за приемащите държави членки, например за системата на здравеопазването, за предоставянето на други основни услуги, включително за инсталирането и поддръжката на медицинско оборудване и инфраструктура, или за гарантирането на доставките на стоки. Ето защо е от ключово значение да се установи координиран подход на равнище ЕС, с който да се улесни запазването на възможността на тези работници да преминават през вътрешните граници.

В отговор на призива на Европейския съвет ⁽³⁾ към Комисията да разгледа ситуацията с трансграничните и сезонните работници, които трябва да са в състояние да продължат основните си дейности, като същевременно се избягва по-нататъшното разпространение на вируса, и в допълнение към *Насоките за мерки за управление на границите с цел опазване на здравето и гарантиране на наличността на стоки и основни услуги*, и по-специално точка 23 от тях, с изложените по-долу насоки държавите членки се приканват да предприемат конкретни мерки, с които да се осигури координиран подход на равнище ЕС ⁽⁴⁾. Това се отнася до горепосочените работници, и по-специално работниците, които трябва да преминават през граници, за да стигнат до своето място на работа, понеже упражняват критични професии, включващи дейности, свързани с основни услуги. Това следва да се прилага и когато горепосочените работници използват една държава членка само за транзитно преминаване, за да достигнат до друга държава членка. Настоящите насоки не засягат специфичните мерки, посочени в *Съобщението относно прилагането на зелените ленти за преминаване* ⁽⁵⁾ или в *Насоките за улесняване на въздушните превози на товари по време на епидемията от COVID-19* ⁽⁶⁾.

Държавите членки следва да третират по същия начин и самостоятелно заетите лица, упражняващи критичните професии, изброени в тези насоки.

Работници, упражняващи критични професии

1. В някои части на ЕС, и по-специално в граничните региони, погранични работници упражняват критични професии, за които безпрепятственото движение през границите е от основно значение. Ограниченията, въведени от държавите членки във връзка с преминаването на техните граници, могат да доведат до допълнителни затруднения или дори да попречат на усилията за борба с кризата с Covid-19.

⁽¹⁾ C(2020) 1753 final.

⁽²⁾ Работници, които са изпратени временно от своя работодател, намиращ се в една държава членка, да работят в друга държава членка, за да извършват дадена услуга.

⁽³⁾ Параграф 4 от Съвместното изявление на членовете на Европейския съвет от 26 март 2020 г.

⁽⁴⁾ Насоката относно прилагането на временното ограничение на неналожителните пътувания към ЕС, улесняването на транзитното преминаване за репатриране на граждани на ЕС и въздействието върху визовата политика (C(2020) 2050 final) съдържа мерки във връзка с пограничните и сезонните работници от трети държави.

⁽⁵⁾ C(2020) 1897 final.

⁽⁶⁾ C(2020) 2010 final.

2. От основно значение е да се запази свободното движение на всички работници, упражняващи критични професии, включително погранични работници и командировани работници. Държавите членки следва да позволяват на работниците да влизат на територията на приемащата държава членка и да имат безпрепятствен достъп до мястото си на работа, ако по-специално упражняват някоя от следните професии ⁽⁷⁾:
- специалисти в здравеопазването, включително парамедицински специалисти;
 - персонал, полагащ здравни грижи за хора, включително персонал, грижещ се за деца, за лица с увреждания и за стари хора;
 - учени в сектори, свързани със здравеопазването;
 - работници в сектора на фармацевтичните продукти и медицинските изделия;
 - работници, които участват в доставките на стоки, и по-специално във веригата на доставките на лекарствени продукти, медицински материали, медицински изделия и лични предпазни средства, включително в инсталирането и поддръжката им;
 - специалисти по информационни и комуникационни технологии;
 - техници в областта на информационните и комуникационните технологии и други техници за основна поддръжка на оборудването;
 - специалисти по технически науки, например енергийни техници, инженери енергетици и електротехници;
 - лица, работещи в критични инфраструктури или други основни структури;
 - приложни специалисти в природните и техническите науки (включително техници в пречиствателни станции);
 - персонал, осигуряващ защита и сигурност;
 - огнеборци/полицаи/затворнически надзиратели/охранители/служители на гражданска защита;
 - работници по производство и преработка на храни и сродни на тях;
 - машинни оператори в хранително-вкусовата промишленост (включително оператори хранително производство);
 - транспортни работници ⁽⁸⁾, и по-специално:
 - водачи на моторни превозни средства ⁽⁹⁾, водачи на тежкотоварни автомобили и автобуси (включително водачи на автобуси и ватмани) и шофьори на линейки, включително водачите, които превозват помощ, предоставена по Механизма за гражданска защита на Съюза, и тези, които превозват репатрирани граждани на ЕС от друга държава членка до тяхното място на произход;
 - пилоти, въздушен транспорт;
 - машинисти; инспектори на подвижен състав, персонал в работилници за поддръжка и персонал, отговарящ за управлението на инфраструктура, който участва в управлението на движението и в разпределянето на капацитета;
 - работници в морското корабоплаване и в корабоплаването по вътрешни водни пътища;
 - рибари;
 - служители на публични институции, включително на международни организации, изпълняващи критични функции.
3. Комисията приканва настоятелно държавите членки да въведат специални необременяващи и бързи процедури за преминаване на границата на места, където има редовен поток от погранични и командировани работници, за да се гарантира безпроблемното преминаване на такива работници. Това може да става например, доколкото е целесъобразно, чрез специални ленти за такива работници на границата или чрез специфични стикери, признавани от съседните държави членки, за да се улесни достъпа им до територията на държавата членка на заетост. Комисията освен това ще се консултира в спешен порядък с Техническият комитет за свободното движение на работници, за да определи най-добрите практики, които могат да бъдат въведени във всички държави членки, и които ще позволят на тези работници да упражняват критичните си професии без да срещат ненужни спънки.

⁽⁷⁾ Категориите следват класификацията ESCO (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations) — европейската многоезична класификация на уменията, компетентностите, квалификацията и професиите. Вж. <https://ec.europa.eu/esco/portal/how-to-use/21daba9a-02d1-4533-8057-dea0a824a17a?resetLanguage=true&newLanguage=bg>.

⁽⁸⁾ Вж. също специалните насоки относно транспортните работници, съдържащи се в документ C(2020) 1897 final — Съобщение на Комисията относно прилагането на зелените ленти за преминаване, предвидени в Насоките за мерки за управление на границите с цел опазване на здравето и гарантиране на наличността на стоки и основни услуги.

⁽⁹⁾ Водачи на мотоциклети — само когато превозват медицински материали, медицински изделия или лични предпазни средства.

Здравен скрининг:

4. Здравният скрининг за пограничните и командированите работници трябва да се извършва при същите условия, както за собствените граждани, упражняващи същата професия.
5. Здравният скрининг може да се извършва преди или след преминаването на границата, в зависимост от наличната инфраструктура, за да се гарантира плавност на трафика. Държавите членки следва да се координират помежду си, за да извършват здравен скрининг само от едната страна на границата, с цел да се избегне припокриване на дейностите и да се намали времето на чакане. Проверките и здравният скрининг не следва да налагат работниците да напускат превозните средства и по принцип следва да се основават на електронно измерване на температурата на тялото. По принцип, температурата на работниците не следва да се проверява повече от три пъти дневно. Ако работникът е с повишена температура и граничните органи считат, че не следва да му бъде позволено да продължи пътуването, той следва да получи достъп до подходящи здравни грижи при същите условия като гражданите на държавата членка на заетост. Информацията за лицето следва да се сподели със съответната съседна държава членка.
6. По отношение на транспортните работници, упоменати в точка 19 от *Съобщението относно прилагането на зелените ленти*, се прилагат специфичните мерки за здравен скрининг, посочени във въпросните насоки.

Други работници

7. Държавите членки следва да разрешат на пограничните и командированите работници да продължат да преминават границите им, за да стигнат до местоработата си, ако работата в съответния сектор е все още разрешена в приемащата държава членка.
8. В ситуации, които биха могли да доведат до промяна в държавата членка на осигуряване на работника ⁽¹⁰⁾, държавите членки следва да се възползват от изключението, предвидено в член 16 от Регламент (ЕО) № 883/2004 ⁽¹¹⁾, за да може социалноосигурителното покритие на съответния работник да се запази непроменено. За да се поиска прилагането на такова изключение, работодателят трябва да отправи молба до държавата членка, на чието законодателство работникът иска да бъде подчинен.

Сезонни работници

9. В няколко държави членки някои сектори на икономиката, и по-специално секторът на селското стопанство, разчитат в много голяма степен на сезонни работници от други държави членки. За да вземат мерки във връзка с породения от кризата недостиг на работна ръка в тези сектори, държавите членки следва да обменят информация относно различните си нужди, например чрез установените канали на Техническият комитет за свободното движение на работници. Напомняме, че при определени обстоятелства сезонните работници в селското стопанство изпълняват критични функции за събирането на реколтата, посевните дейности или отглеждането на посевите. В такава ситуация държавите членки следва да третират тези работници по същия начин като работниците, упражняващи критични професии, посочени по-горе. Държавите членки следва също така да разрешат на тези работници да продължат да преминават границите им, за да работят, ако работата в съответния сектор е все още разрешена в приемащата държава членка. Освен това държавите членки следва да уведомяват работодателите, че е необходимо да осигуряват подходяща защита на здравето и безопасността.
10. Комисията приканва настоятелно държавите членки да въведат специални процедури, за да гарантират безпроблемното преминаване на такива работници, като тя ще използва срещата на Техническият комитет за свободното движение на работници, за да определи най-добрите практики, които могат да бъдат въведени във всички държави членки, така че да се даде възможност на тези работници да упражняват дейността си без ненужни спънки.

⁽¹⁰⁾ При извършване на разнородна дейност в две държави членки, при което пограничен работник, работещ понастоящем както в държавата членка на заетост, така и в държавата членка на пребиваване, и който се осигурява в държавата членка на заетост, тъй като дейността му в държавата членка на пребиваване не е значителна, надвишава прага от 25% от работното време в резултат от мерките за изолация в домашни условия, наложени от някои държави членки.

⁽¹¹⁾ Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност.